اتحادیه صادرکنندگان
فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی ایران

گزارش هفتگی
معاملات خوراک پالایشگاهی

پیوست تخصصی خوراک واحدهای هیدروکربنی

نفتا | MTBE | آیزوفید و آیزوریسایکل | حلال‌ها (۴۰۲، ۴۰۴، ۵۰۲ و ۵۰۳) | رافینیت

شناسنامه گزارش

تهیه شده در دپارتمان پژوهش و آمار اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی ایران

عنوان گزارش: گزارش هفتگی معاملات خوراک پالایشگاهی (پیوست تخصصی خوراک واحدهای هیدروکربنی)- هفته دوم آبان ۱۴۰۵

گردآوری و تدوین: مهتاب ابراهیمی

ناظر: فریدون اسعدی، هادی ابراهیمی

نوع گزارش: تحلیلی

شماره گزارش: ۱۴۰۵/۶۵۴۷۳

تاریخ انتشار: آبان ۱۴۰۵

فهرست

مقدمه ۱
۱. نفتا ۲
۲. MTBE ۲
۳. آیزوفید ۳
۴. آیزوریسایکل ۴
۵. حلال‌ها ۶
۵-۱. حلال ۴۰۲ ..... ۶
۵-۲. حلال ۴۰۴ ..... ۷
۵-۳. حلال ۵۰۲ ..... ۷
۵-۴. حلال ۵۰۳ ..... ۸
۶. رافینیت ۱۰
جمع‌بندی ۱۱

مقدمه

خوراک و محصولات میانی پالایشگاهی از حلقه‌های کلیدی زنجیره انرژی و صنایع پایین‌دستی کشور به شمار می‌روند. نوسانات این بازار می‌تواند به‌طور مستقیم بر روند تأمین مواد اولیه، برنامه‌ریزی تولید، رفتار معاملاتی فعالان صنعتی و جهت‌گیری قیمت‌ها در بخش‌های وابسته اثر بگذارد. در این میان، خوراک‌های مورد استفاده در واحدهای هیدروکربنی، از جمله نفتا، MTBE، آیزوفید و آیزوریسایکل، در کنار برش‌های حلالی و رافینیت، به دلیل نقش تعیین‌کننده در تولید هیدروکربن‌ها، سوخت‌ها، حلال‌ها و سایر محصولات پالایشی و پتروشیمیایی، از اهمیت ویژه‌ای در تحلیل‌های هفتگی بازار برخوردارند.

اهمیت بررسی این گروه از محصولات در هفته مورد بررسی، صرفاً به رفتار معاملاتی آن‌ها در بورس انرژی محدود نمی‌شود. سازمان ملی استاندارد ایران در تاریخ ۱۴۰۵/۰۳/۲۵، کد عمومی «هیدروکربن سبک/سنگین حاصل از بلندینگ» به شماره ۱۱۱۱۱۰۱۳۵ را، همراه با شرایط و ضوابط اجرایی، برای مدت سه ماه ابلاغ کرد. در این ابلاغیه، فهرستی از مواد اولیه مورد نیاز برای تولید هیدروکربن‌های مذکور ارائه شده و واحدهای تولیدی مشمول ملزم هستند محصولات خود را مطابق مواد اولیه تعیین‌شده در این فهرست تولید کنند. پس از پایان مهلت سه‌ماهه اولیه، کد عمومی مذکور مجدداً توسط سازمان ملی استاندارد ایران به مدت شش ماه تمدید شد و اعتبار آن تا تاریخ ۱۴۰۵/۱۲/۲۵ ادامه یافت. از این رو، الزامات و فهرست مواد اولیه تعیین‌شده در این کد، در دوره مورد بررسی گزارش نیز همچنان مبنای قابل استناد برای واحدهای تولیدی مشمول بوده است.

از این منظر، یکی از نقاط قوت و وجوه تمایز گزارش حاضر، بررسی بخشی از مواد اولیه و خوراکی است که در فهرست مواد اولیه مورد نیاز واحدهای تولیدکننده محصولات هیدروکربنی قرار می‌گیرند و در عین حال، به‌صورت مستمر یا نسبتاً منظم در بورس انرژی عرضه می‌شوند. اگرچه عرضه این محصولات در همه هفته‌ها استمرار کامل ندارد، تکرار نسبی عرضه آن‌ها امکان رصد دوره‌ای شرایط تأمین، میزان دسترسی واحدهای تولیدی به خوراک و تغییرات تعادل میان عرضه و تقاضا را فراهم می‌کند. بنابراین، این گزارش علاوه بر ارائه تصویری از وضعیت معاملات، می‌تواند میزان انطباق شرایط بازار خوراک با الزامات و محدودیت‌های ناشی از کد عمومی مذکور را نیز تا حدی آشکار کند.

هر یک از این خوراک تحت تأثیر مجموعه‌ای از عوامل متفاوت، از جمله سیاست‌های قیمت‌گذاری، ظرفیت و برنامه عرضه پالایشگاه‌ها، سطح تقاضای واحدهای مصرف‌کننده، تغییرات نرخ خوراک، محدودیت‌های لجستیکی، کیفیت محصول و انتظارات فعالان بازار قرار دارند. از این رو، تحلیل منظم معاملات آن‌ها می‌تواند تصویر روشن‌تری از تعادل یا عدم تعادل بازار، میزان پوشش تقاضا، پایداری عرضه، شدت محدودیت تأمین و کیفیت کشف قیمت در بورس انرژی ارائه دهد. همچنین، تفکیک میان مازاد عرضه، کسری عرضه و رقابت قیمتی، امکان ارزیابی دقیق‌تر فشارهای هزینه‌ای وارد بر واحدهای تولیدی و صنایع پایین‌دستی را فراهم می‌کند.

گزارش حاضر به‌عنوان پیوست تخصصی گزارش هفتگی معاملات خوراک پالایشگاهی، با تمرکز بر معاملات هفته دوم آبان‌ماه ۱۴۰۵، وضعیت مواد اولیه و خوراک‌های مورد نیاز واحدهای هیدروکربنی را در شش گروه اصلی شامل نفتا، MTBE، آیزوفید، آیزوریسایکل، حلال‌های ۴۰۲، ۴۰۴، ۵۰۲ و ۵۰۳ و رافینیت بررسی می‌کند. در این بررسی، روندهای

غالب بازار از منظر حجم عرضه، میزان تقاضا، نسبت پوشش تقاضا، کسری یا مازاد عرضه، شکل‌گیری رقابت قیمتی، سطح قیمت‌های معامله‌شده و رفتار معاملاتی عرضه‌کنندگان و خریداران مورد ارزیابی قرار می‌گیرد.

هدف از تهیه این پیوست، ارائه تصویری تحلیلی و منسجم از شرایط تأمین خوراک واحدهای هیدروکربنی در مقطع مورد بررسی و تبیین ارتباط میان وضعیت معاملات این خوراک‌ها و الزامات مطرح‌شده در کد عمومی «هیدروکربن سبک/سنگین حاصل از بلندینگ» است. این گزارش می‌تواند مبنایی برای ارزیابی دقیق‌تر وضعیت بازار، برنامه‌ریزی تأمین مواد اولیه و تصمیم‌گیری تولیدکنندگان، فعالان اقتصادی، مصرف‌کنندگان صنعتی و سیاست‌گذاران حوزه انرژی و صنایع وابسته فراهم کند.

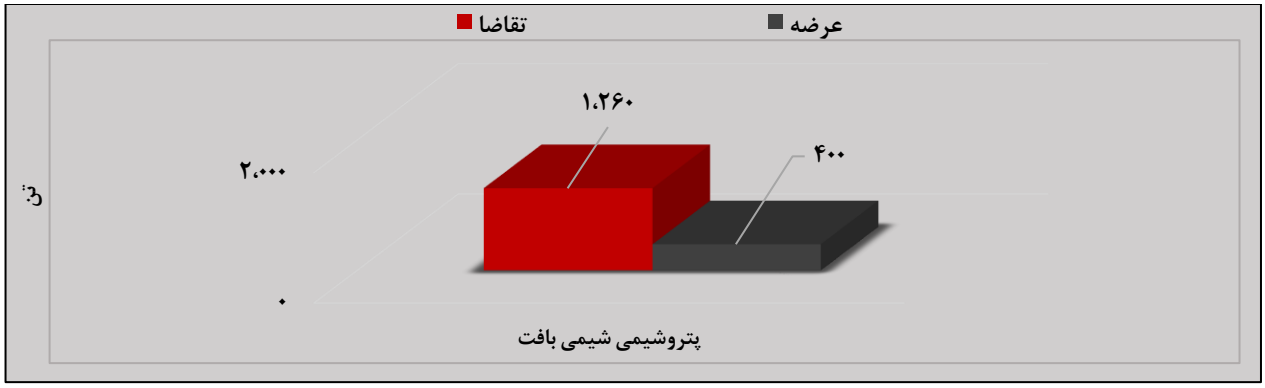
۱. نفتا

نفتا طی هفته دوم آبان‌ماه ۱۴۰۵ توسط هیچ شرکتی در بورس انرژی ایران عرضه نشد.

MTBE .۲

در هفته دوم آبان‌ماه ۱۴۰۵، شرکت پتروشیمی شیمی‌بافت MTBE را در بورس انرژی ایران عرضه کرد. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد این شرکت ۴۰۰ تن از این محصول را عرضه کرده است؛ در حالی‌که تقاضای ثبت‌شده برای آن به ۱ هزار و ۲۶۰ تن رسید. بر این اساس، عرضه MTBE با کسری ۸۶۰ تنی مواجه شد و بیش از ۶۸ درصد از تقاضای ثبت‌شده بدون پوشش باقی ماند. این وضعیت بیانگر تداوم محدودیت عرضه MTBE از سوی پتروشیمی شیمی‌بافت و فاصله قابل‌توجه حجم عرضه با تقاضای ثبت‌شده بازار در هفته مورد بررسی است.

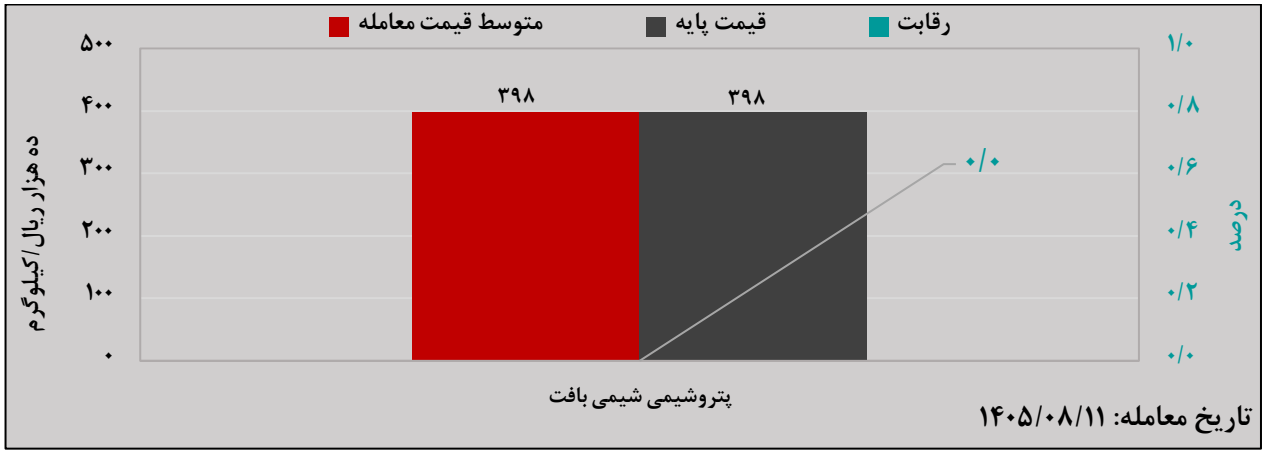
شکل ۱. وضعیت عرضه و تقاضای MTBE شرکت پتروشیمی شیمی بافت؛ هفته دوم آبان ۱۴۰۵

مأخذ: بورس انرژی ایران.

همچنین، بررسی قیمت معامله و قیمت پایه عرضه MTBE شرکت پتروشیمی شیمی‌بافت در هفته دوم آبان‌ماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که با وجود تقاضای قابل‌توجه برای این محصول و کسری عرضه، فشار تقاضا به شکل‌گیری رقابت قیمتی منجر نشده است؛ به‌طوری‌که MTBE در نهایت بدون رقابت و در سطح قیمت پایه، معادل ۳۹۸ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم، در بورس انرژی ایران معامله شد. این وضعیت نشان می‌دهد که با وجود فاصله قابل‌توجه میان حجم عرضه و تقاضای ثبت‌شده، محدودیت عرضه در هفته مورد بررسی الزاماً به افزایش قیمت معاملاتی منجر نشده است.

شکل ۲. میزان رقابت قیمتی MTBE شرکت پتروشیمی شیمی بافت؛ هفته دوم آبان ۱۴۰۵

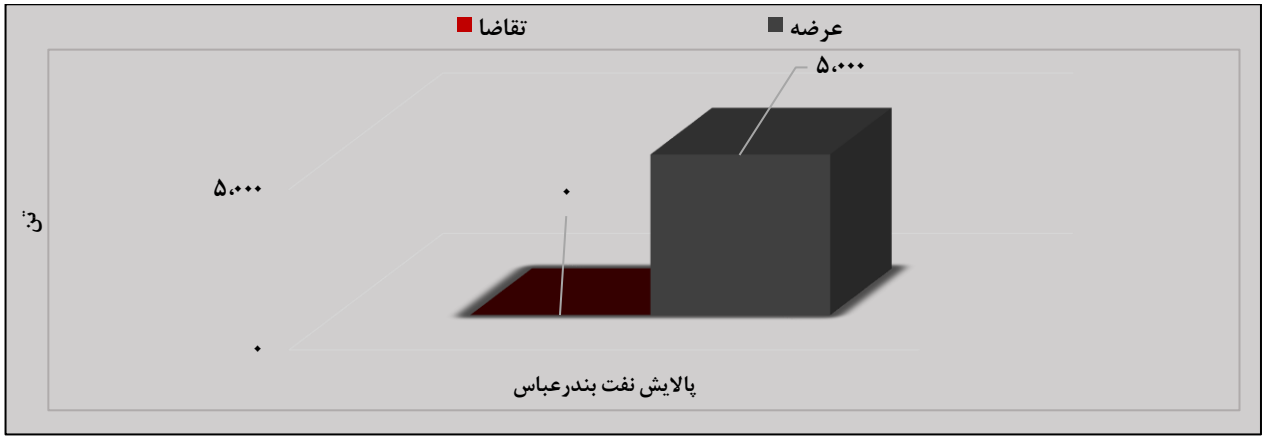
مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس انرژی ایران.

در مجموع، معاملات MTBE در هفته دوم آبان‌ماه ۱۴۰۵ نشان‌دهنده تداوم عدم‌توازن میان عرضه و تقاضا و محدودیت عرضه این محصول از سوی پتروشیمی شیمی‌بافت بود؛ به‌طوری‌که بخش قابل‌توجهی از تقاضای ثبت‌شده در این هفته بدون پوشش باقی ماند. با این حال، برخلاف انتظار ناشی از کسری عرضه، این وضعیت به شکل‌گیری رقابت قیمتی منجر نشد و MTBE در سطح قیمت پایه معامله شد. بنابراین، اگرچه بازار این محصول از منظر حجم عرضه با محدودیت مواجه بوده است، اما این محدودیت در هفته مورد بررسی به افزایش قیمت معاملاتی و تشدید هزینه تأمین برای مصرف‌کنندگان پایین‌دستی منجر نشده و رفتار قیمتی بازار در شرایط نبود رقابت، در سطح قیمت پایه باقی مانده است.

۳. آیزوفید

در هفته دوم آبان‌ماه ۱۴۰۵، آیزوفید در بورس انرژی ایران توسط پالایش نفت بندرعباس عرضه شد. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد این شرکت ۵ هزار تن از این محصول را عرضه کرد، اما در مقابل، هیچ‌گونه تقاضایی برای آن به ثبت نرسید. بر این اساس، کل حجم عرضه‌شده بدون متقاضی باقی ماند و بازار آیزوفید در هفته مورد بررسی با مازاد عرضه ۵ هزار تنی و عدم جذب عرضه از سوی خریداران مواجه شد.

شکل ۳. وضعیت عرضه و تقاضای آیزوفید شرکت پالایش نفت بندرعباس؛ هفته دوم آبان ۱۴۰۵

مأخذ: بورس انرژی ایران.

بررسی قیمت پایه آیزوفید در هفته دوم آبان‌ماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که به دلیل نبود تقاضا برای عرضه پالایش نفت بندرعباس، هیچ‌گونه معامله‌ای برای این محصول انجام نشد. در نتیجه، با توجه به عدم شکل‌گیری معامله، رقابت قیمتی نیز موضوعیت نداشت و تنها قیمت پایه عرضه این محصول، معادل ۱۳۳ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم، در بورس انرژی ایران اعلام شد.

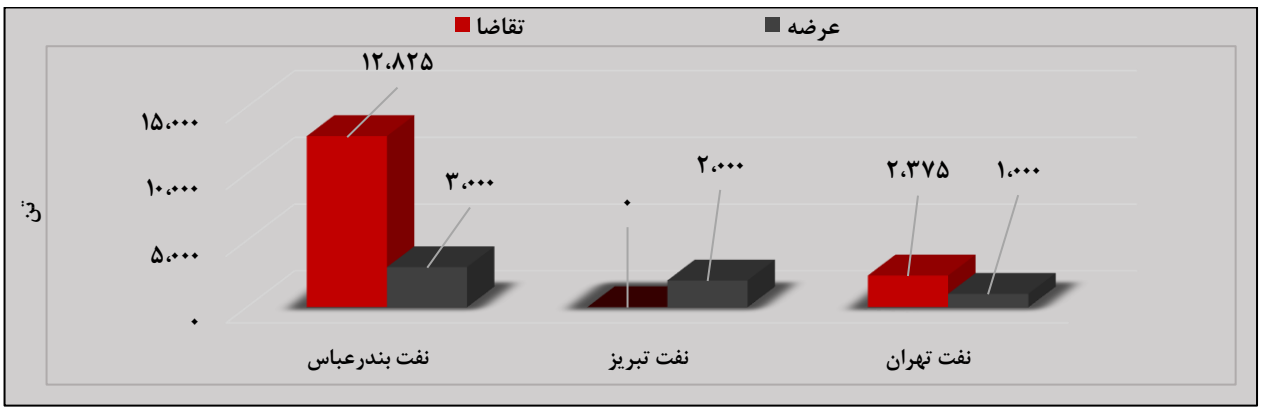
در مجموع، معاملات آیزوفید در هفته دوم آبان‌ماه ۱۴۰۵ نشان‌دهنده نبود تقاضای مؤثر و عدم جذب عرضه در بازار این محصول بود. به‌طوری‌که کل ۵ هزار تن آیزوفید عرضه‌شده توسط پالایش نفت بندرعباس بدون ثبت حتی یک تن تقاضا باقی ماند و هیچ معامله‌ای شکل نگرفت. در نتیجه، امکان ارزیابی رقابت قیمتی و قیمت نهایی معاملات فراهم نشد و قیمت پایه ۱۳۳ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم، صرفاً به‌عنوان نرخ پیشنهادی عرضه‌کننده اعلام شد. این وضعیت بیانگر ضعف کامل سمت تقاضا و عدم کشش بازار برای جذب عرضه آیزوفید در هفته مورد بررسی است.

۴. آیزوریسایکل

در هفته دوم آبان‌ماه ۱۴۰۵، آیزوریسایکل در بورس انرژی ایران توسط سه پالایشگاه شامل پالایش نفت بندرعباس، پالایش نفت تبریز و پالایش نفت تهران عرضه شد. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد پالایش نفت بندرعباس با عرضه ۳ هزار تن، بیشترین حجم عرضه این محصول را در میان پالایشگاه‌های عرضه‌کننده به خود اختصاص داده است. پس از آن، پالایش نفت تبریز و پالایش نفت تهران به‌ترتیب ۲ هزار تن و یک‌هزار تن آیزوریسایکل عرضه کردند.

در سمت تقاضا، بررسی معاملات نشان می‌دهد به‌جز عرضه پالایش نفت تبریز که بدون ثبت تقاضا باقی ماند، عرضه‌های پالایش نفت بندرعباس و تهران با تقاضایی به‌مراتب بیشتر از حجم عرضه مواجه شدند. به‌طوری‌که برای آیزوریسایکل پالایش نفت بندرعباس، تقاضایی بیش از چهار برابر حجم عرضه به ثبت رسید و کسری عرضه این محصول به ۹ هزار و ۸۲۵ تن بالغ شد؛ در نتیجه، حدود ۷۷ درصد از تقاضای ثبت‌شده بدون پوشش باقی ماند. همچنین، در عرضه پالایش نفت تهران نیز حجم تقاضا بیش از دو برابر عرضه بود و با ثبت کسری عرضه یک‌هزار و ۳۷۵ تنی، حدود ۵۸ درصد از تقاضای این محصول تأمین نشد. بر این اساس، بازار آیزوریسایکل در هفته دوم آبان‌ماه، به‌رغم نبود تقاضا برای عرضه پالایش نفت تبریز، در دو عرضه دیگر با مازاد قابل‌توجه تقاضا و عدم پوشش بخش عمده‌ای از تقاضای ثبت‌شده مواجه بود.

شکل ۴. وضعیت عرضه و تقاضای آیزوریسایکل به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته دوم آبان ۱۴۰۵

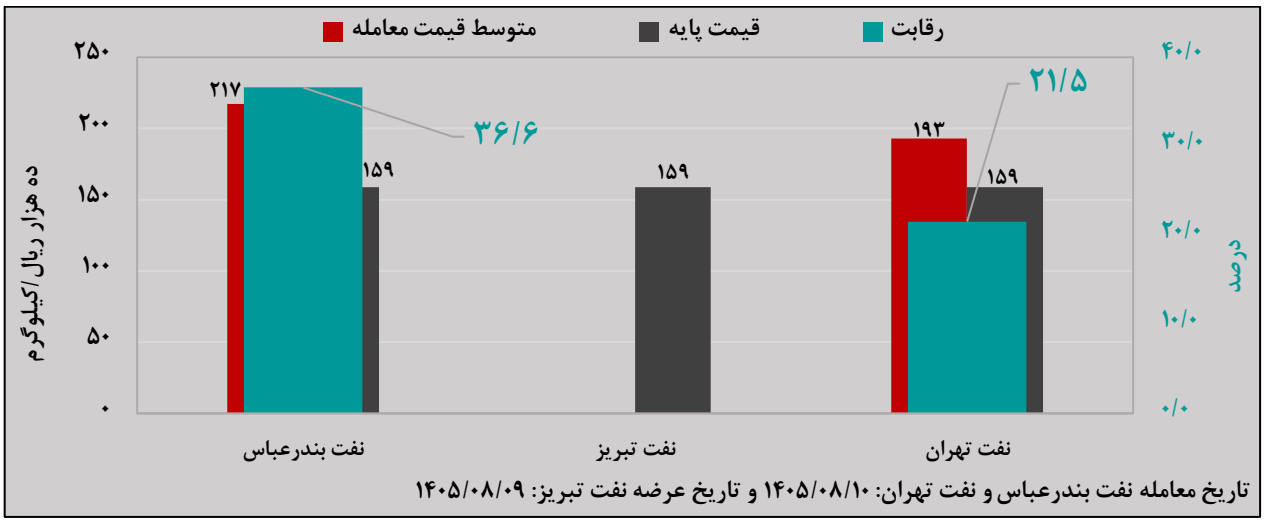

مأخذ: بورس انرژی ایران.

بررسی قیمت‌های پایه و قیمت معاملات آیزوریسایکل در هفته دوم آبان‌ماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که هم‌زمان با شکل‌گیری فشار تقاضای قابل‌توجه برای عرضه‌های پالایش نفت بندرعباس و پالایش نفت تهران، هر دو عرضه با رقابت قیمتی مثبت همراه بوده‌اند. در این میان، آیزوریسایکل پالایش نفت بندرعباس، به دلیل برخورداری از فشار تقاضای بیشتر، رقابت قیمتی بالاتری را تجربه کرد؛ به‌طوری‌که با رقابت ۳۶/۶ درصدی نسبت به قیمت پایه، در نهایت به قیمت ۲۱۷ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم معامله شد. همچنین، عرضه پالایش نفت تهران نیز با وجود برخورداری از فشار تقاضای قابل‌توجه، رقابت کمتری را نسبت به بندرعباس تجربه کرد و با رقابت قیمتی ۲۱/۵ درصدی، به قیمت نهایی ۱۹۳ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم رسید.

در مقابل، برای آیزوریسایکل پالایش نفت تبریز، با وجود عرضه ۲ هزار تن، هیچ تقاضایی به ثبت نرسید و در نتیجه معامله‌ای انجام نشد؛ بنابراین، رقابت قیمتی برای این عرضه موضوعیت نداشت و قیمت پایه آن ۱۵۹ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم تعیین شده بود. بر این اساس، معاملات آیزوریسایکل در هفته دوم آبان‌ماه از نظر رفتار قیمتی با دو وضعیت متفاوت همراه بود؛ به‌گونه‌ای که فشار تقاضا در عرضه‌های بندرعباس و تهران به افزایش قابل‌توجه قیمت نهایی نسبت به قیمت پایه منجر شد، در حالی که عرضه تبریز به دلیل نبود تقاضا، بدون معامله باقی ماند.

شکل ۵. میزان رقابت قیمتی آیزوریسایکل به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته دوم آبان ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس انرژی ایران.

در مجموع، بررسی معاملات آیزوریسایکل در هفته دوم آبان‌ماه ۱۴۰۵ نشان‌دهنده شکل‌گیری شرایط دوگانه در بازار این محصول است. از یک‌سو، عرضه‌های پالایش نفت بندرعباس و تهران با وجود حجم نسبتاً محدود عرضه، با تقاضای قابل‌توجه و کسری عرضه مواجه شدند؛ به‌گونه‌ای که بخش عمده‌ای از تقاضای ثبت‌شده در این دو عرضه تأمین نشد و فشار تقاضا به رقابت قیمتی و افزایش معنادار قیمت نهایی نسبت به قیمت پایه انجامید. از سوی دیگر، عرضه پالایش نفت تبریز با وجود عرضه ۲ هزار تن آیزوریسایکل، فاقد هرگونه تقاضا باقی ماند و به معامله منجر نشد. این وضعیت بیانگر آن است که در هفته مورد بررسی، بازار آیزوریسایکل با کمبود عرضه در برخی مبادی و نبود تقاضا در مبدأ دیگر مواجه بوده

و عدم‌توازن میان عرضه و تقاضا، علاوه بر محدود ماندن پوشش تقاضای خریداران، به تفاوت محسوس در رفتار قیمتی عرضه‌کنندگان نیز منجر شده است.

۵. حلال‌ها

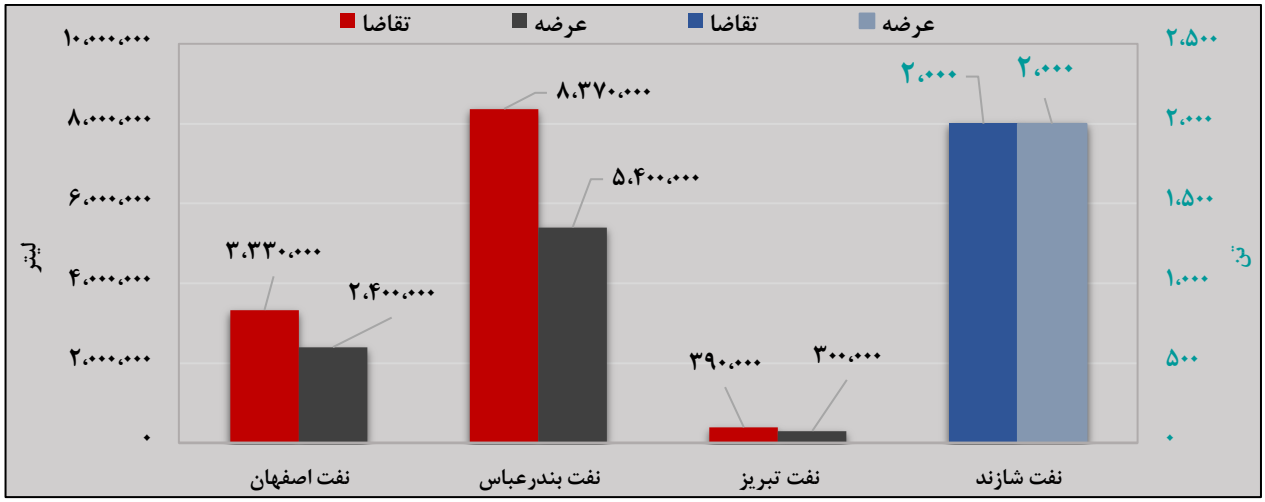
حلال‌های ۴۰۲، ۵۰۲ و ۵۰۳ در هفته دوم آبان‌ماه ۱۴۰۵ در بورس انرژی ایران عرضه شدند که در ادامه، وضعیت معاملات هر یک از این حلال‌ها به تفکیک تولیدکننده‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۵-۱. حلال ۴۰۲

در هفته دوم آبان‌ماه ۱۴۰۵، حلال ۴۰۲ در بورس انرژی ایران توسط چهار پالایشگاه شامل نفت اصفهان، نفت بندرعباس، نفت تبریز و پالایش نفت امام خمینی (شازند) عرضه شد. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد پالایش نفت بندرعباس با عرضه ۴ هزار و ۱۸۵ تن (معادل ۵ میلیون و ۴۰۰ هزار لیتر)، بیشترین حجم عرضه این محصول را در میان پالایشگاه‌های عرضه‌کننده به خود اختصاص داده است. در مقابل، کمترین حجم عرضه مربوط به پالایش نفت تبریز با ۲۳۳ تن (معادل ۳۰۰ هزار لیتر) بود.

در سمت تقاضا، بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد عرضه‌های پالایش نفت اصفهان، بندرعباس و تبریز، همگی با تقاضایی بیش از حجم عرضه و در نتیجه کسری عرضه مواجه بوده‌اند. در این میان، پالایش نفت بندرعباس با ثبت کسری عرضه ۲ هزار و ۳۰۲ تنی، بیشترین عدم‌توازن را در میان عرضه‌کنندگان تجربه کرد. در مقابل، پالایش نفت امام خمینی (شازند) با ثبت ۲ هزار تن تقاضا در برابر همین میزان عرضه، از تعادل کامل میان عرضه و تقاضا برخوردار بود و نه با کسری عرضه و نه با مازاد عرضه مواجه شد. بر این اساس، بازار حلال ۴۰۲ در هفته دوم آبان‌ماه با غلبه فشار تقاضا در سه پالایشگاه اصفهان، بندرعباس و تبریز، در کنار تداوم تعادل عرضه و تقاضا در پالایش نفت شازند همراه بود.

شکل ۶. وضعیت عرضه و تقاضای حلال ۴۰۲ به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته دوم آبان ۱۴۰۵

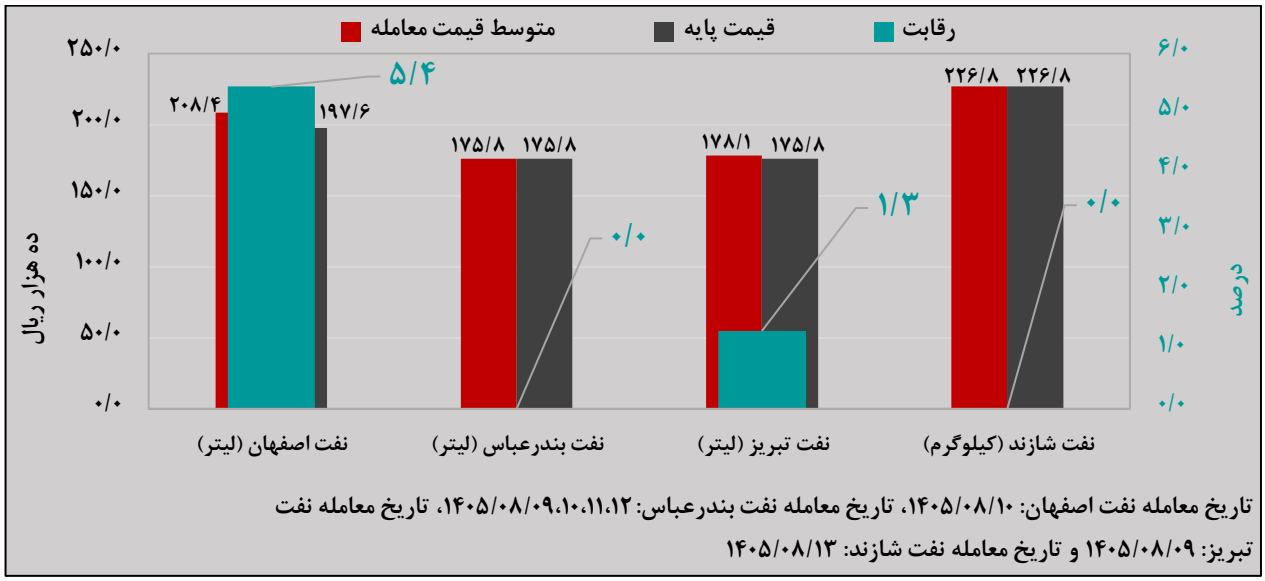
مأخذ: بورس انرژی ایران.

بررسی قیمت‌های پایه و قیمت معاملات حلال ۴۰۲ در هفته دوم آبان‌ماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که با وجود شکل‌گیری فشار تقاضا و ثبت کسری عرضه در سه پالایشگاه نفت اصفهان، نفت بندرعباس و نفت تبریز، آثار این وضعیت بر رفتار

قیمتی عرضه‌کنندگان یکسان نبوده است. در این میان، حلال ۴۰۲ پالایش نفت اصفهان با رقابت قیمتی ۵/۴ درصدی نسبت به قیمت پایه، در نهایت به قیمت ۲۰۸ هزار و ۴۰۰ تومان به ازای هر لیتر (معادل ۲۶۸ هزار و ۹۰۰ تومان به ازای هر کیلوگرم) معامله شد. همچنین، عرضه پالایش نفت تبریز با رقابت محدودتر ۱/۳ درصدی همراه بود و در نهایت به قیمت ۱۷۸ هزار و ۱۰۰ تومان به ازای هر لیتر (معادل ۲۲۹ هزار و ۸۰۰ تومان به ازای هر کیلوگرم) به فروش رسید.

در مقابل، حلال ۴۰۲ پالایش نفت بندرعباس، با وجود ثبت کسری عرضه قابل‌توجه، بدون رقابت قیمتی و در سطح قیمت پایه معامله شد. به نظر می‌رسد تفاوت در شدت رقابت میان عرضه‌های اصفهان و تبریز از یک‌سو و بندرعباس از سوی دیگر، تا حدی با تفاوت در حجم عرضه این پالایشگاه‌ها مرتبط باشد؛ به‌طوری‌که حجم عرضه اصفهان و تبریز به‌مراتب محدودتر از بندرعباس بوده است. همچنین، عرضه پالایش نفت امام خمینی (شازند) با توجه به برابری حجم عرضه و تقاضا و نبود فشار تقاضای مازاد، بدون رقابت و در سطح قیمت پایه معامله شد. بر این اساس، در هفته مورد بررسی، کسری عرضه به‌تنهایی به شکل‌گیری رقابت قیمتی منجر نشد و میزان عرضه هر پالایشگاه نیز در کنار وضعیت تقاضا، در تعیین رفتار قیمتی معاملات نقش داشته است.

شکل ۷. میزان رقابت قیمتی حلال ۴۰۲ به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته دوم آبان ۱۴۰۵

تاریخ معامله نفت اصفهان: ۱۴۰۵/۰۸/۱۰، تاریخ معامله نفت بندرعباس: ۱۴۰۵/۰۸/۰۹،۱۰،۱۱،۱۲، تاریخ معامله نفت تبریز: ۱۴۰۵/۰۸/۰۹ و تاریخ معامله نفت شازند: ۱۴۰۵/۰۸/۱۳

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس انرژی ایران.

۵-۲. حلال ۴۰۴

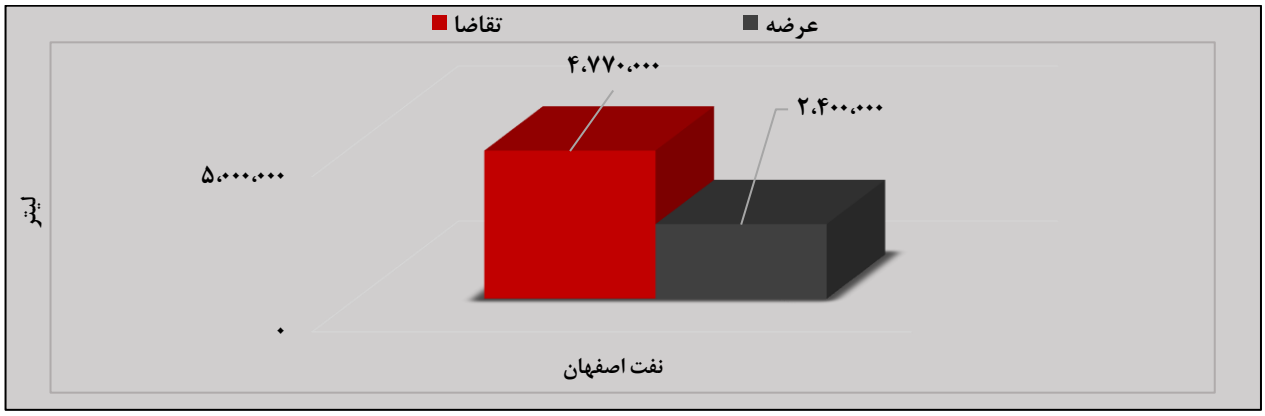
حلال ۴۰۴ طی هفته دوم آبان‌ماه ۱۴۰۵ توسط هیچ شرکتی در بورس انرژی ایران عرضه نشد.

۵-۳. حلال ۵۰۲

در هفته دوم آبان‌ماه ۱۴۰۵، حلال ۵۰۲ در بورس انرژی ایران تنها توسط پالایش نفت اصفهان عرضه شد. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد این پالایشگاه یک‌هزار و ۸۶۰ تن از این محصول (معادل ۲ میلیون و ۴۰۰ هزار لیتر) را عرضه کرد که در مقابل، با تقاضای ۳ هزار و ۶۹۷ تنی (معادل ۴ میلیون و ۷۷۰ هزار لیتر) مواجه شد. بر این اساس، عرضه حلال ۵۰۲ پالایش نفت اصفهان با کسری یک‌هزار و ۸۳۷ تنی همراه بود و حدود ۵۰ درصد از تقاضای ثبت‌شده برای این

محصول بدون پوشش باقی ماند؛ موضوعی که نشان‌دهنده تداوم فشار تقاضا و عدم کفایت حجم عرضه در تأمین نیاز بازار این محصول در هفته مورد بررسی است.

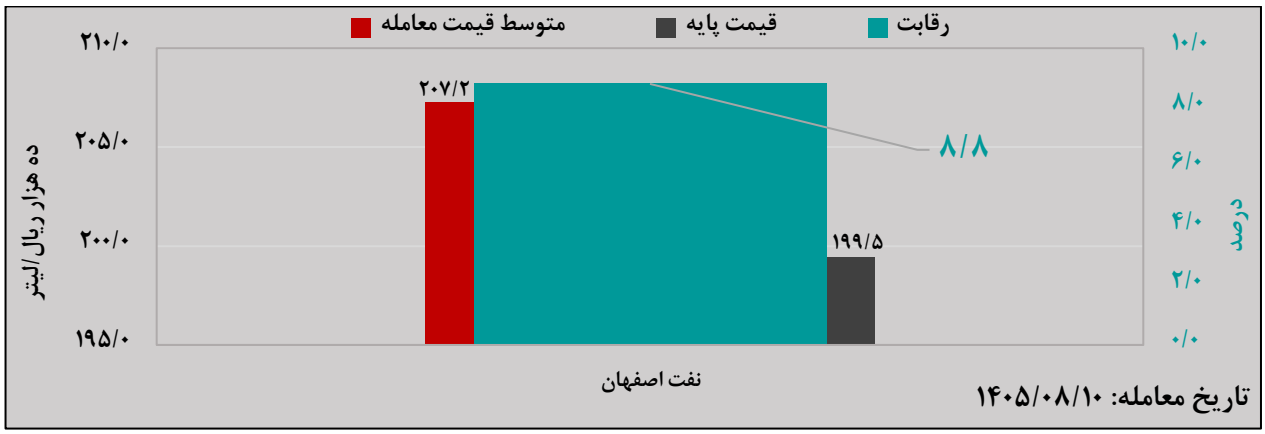
شکل ۸. وضعیت عرضه و تقاضای حلال ۵۰۲ شرکت پالایش نفت اصفهان؛ هفته دوم آبان ۱۴۰۵

مأخذ: بورس انرژی ایران.

همچنین، بررسی قیمت پایه و قیمت معامله حلال ۵۰۲ پالایش نفت اصفهان در هفته دوم آبان‌ماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که فشار قابل‌توجه تقاضا در برابر حجم محدود عرضه، به شکل‌گیری رقابت قیمتی مثبت منجر شده است؛ به‌طوری‌که این محصول با رقابت ۸/۸ درصدی نسبت به قیمت پایه، در نهایت به نرخ ۲۰۷ هزار و ۲۰۰ تومان به ازای هر لیتر (معادل ۲۶۷ هزار و ۳۵۰ تومان به ازای هر کیلوگرم) معامله شد. بر این اساس، تداوم کسری عرضه و عدم پوشش بخشی از تقاضای ثبت‌شده، در کنار فشار تقاضا، زمینه افزایش قیمت نهایی حلال ۵۰۲ نسبت به نرخ پایه را فراهم کرده است.

شکل ۹. میزان رقابت قیمتی حلال ۵۰۲ شرکت پالایش نفت اصفهان؛ هفته دوم آبان ۱۴۰۵

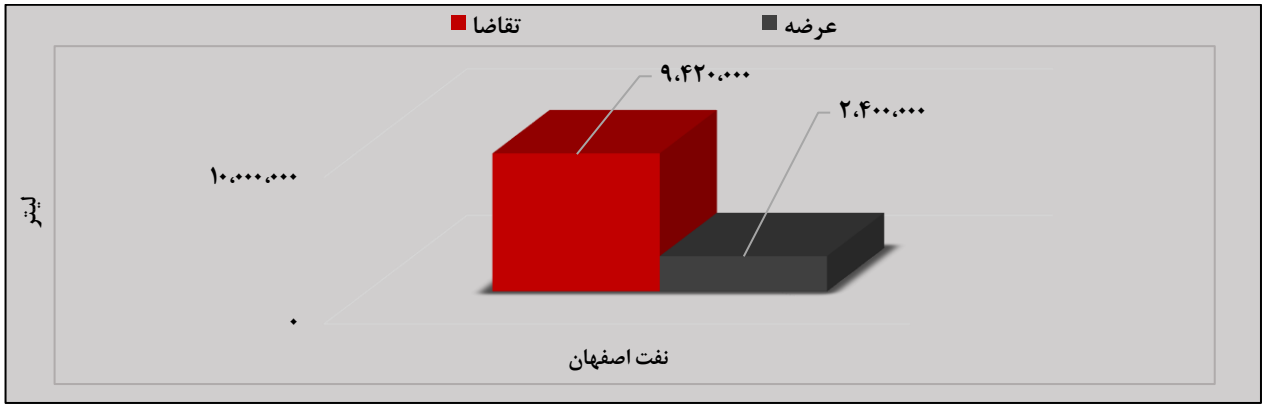
مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس انرژی ایران.

۴-۵. حلال ۵۰۳

در هفته دوم آبان‌ماه ۱۴۰۵، حلال ۵۰۳ در بورس انرژی ایران تنها توسط پالایش نفت اصفهان عرضه شد. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد این شرکت یک‌هزار و ۸۶۰ تن از این محصول (معادل ۲ میلیون و ۴۰۰ هزار لیتر) را عرضه کرد که در مقابل، با تقاضای به‌مراتب بالاتر به میزان ۷ هزار و ۳۰۱ تن (معادل ۹ میلیون و ۴۲۰ هزار لیتر) مواجه

شد. بر این اساس، عرضه حلال ۵۰۳ پالایش نفت اصفهان با کسری ۵ هزار و ۴۴۱ تنی همراه بود؛ به‌طوری‌که حدود ۷۵ درصد از تقاضای ثبت‌شده برای این محصول بدون پوشش باقی ماند. این وضعیت بیانگر تداوم شکاف میان حجم عرضه و تقاضا و محدودیت عرضه در برابر نیاز بازار حلال ۵۰۳ در هفته مورد بررسی است.

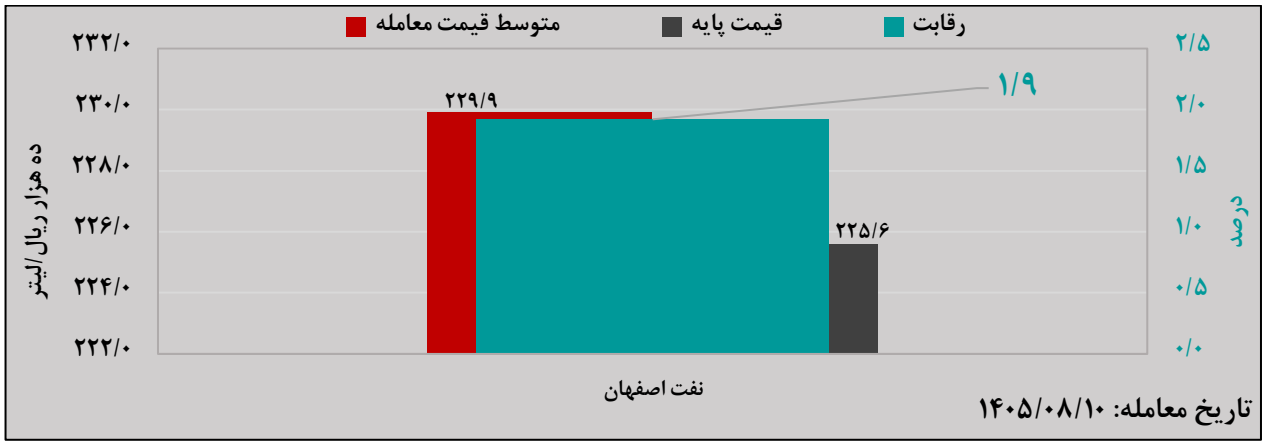
شکل ۱۰. وضعیت عرضه و تقاضای حلال ۵۰۳ شرکت پالایش نفت اصفهان؛ هفته دوم آبان ۱۴۰۵

مأخذ: بورس انرژی ایران.

همچنین، بررسی قیمت پایه و قیمت معامله حلال ۵۰۳ پالایش نفت اصفهان در هفته دوم آبان‌ماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که با وجود فشار بالای تقاضا در برابر حجم محدود عرضه، رقابت قیمتی مثبت اما محدودی برای این محصول شکل گرفته است؛ به‌طوری‌که حلال ۵۰۳ این پالایشگاه با رقابت ۱/۹ درصدی نسبت به قیمت پایه، در نهایت به نرخ ۲۲۹ هزار و ۹۰۰ تومان به ازای هر لیتر (معادل ۲۹۶ هزار و ۶۵۰ تومان به ازای هر کیلوگرم) معامله شد. بر این اساس، اگرچه کسری عرضه و عدم پوشش بخش قابل‌توجهی از تقاضای ثبت‌شده همچنان بیانگر فشار تقاضا در بازار این محصول است، شدت رقابت قیمتی در هفته مورد بررسی محدود باقی ماند.

شکل ۱۱. میزان رقابت قیمتی حلال ۵۰۳ شرکت پالایش نفت اصفهان؛ هفته دوم آبان ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس انرژی ایران.

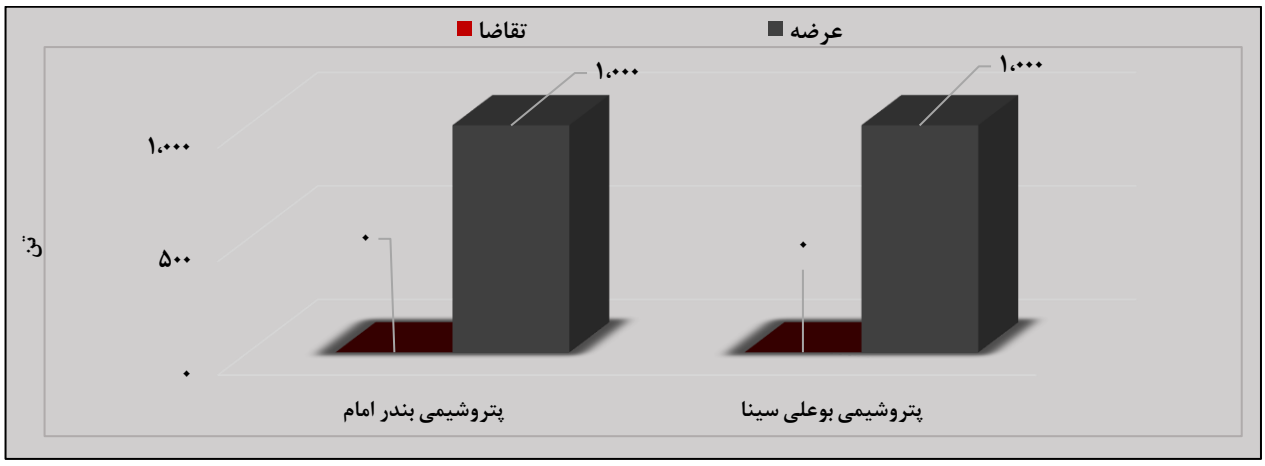
در مجموع، بررسی معاملات حلال‌های پالایشگاهی در هفته دوم آبان‌ماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که بازار این محصولات، به‌ویژه حلال‌های ۴۰۲، ۵۰۲ و ۵۰۳، عمدتاً تحت تأثیر محدودیت عرضه و فشار تقاضا قرار داشته است؛ با این حال، شدت

این فشار و آثار آن بر قیمت معاملات در میان محصولات و عرضه‌کنندگان متفاوت بوده است. در بازار حلال ۴۰۲، سه پالایشگاه اصفهان، بندرعباس و تبریز با کسری عرضه مواجه شدند، اما این وضعیت در همه موارد به رقابت قیمتی منجر نشد و تنها عرضه‌های اصفهان و تبریز رقابت مثبت را تجربه کردند؛ در مقابل، حلال‌های ۵۰۲ و ۵۰۳ پالایش نفت اصفهان نیز با وجود کسری قابل‌توجه عرضه و پوشش نیافتن بخش مهمی از تقاضای ثبت‌شده، با رقابت قیمتی همراه شدند که البته شدت آن در حلال ۵۰۳ محدودتر بود. از سوی دیگر، عدم عرضه حلال ۴۰۴ در هفته مورد بررسی، نبود فعالیت معاملاتی در این بخش از بازار را نشان می‌دهد. در نهایت، داده‌های معاملاتی حاکی از آن است که محدودیت عرضه در کنار میزان تقاضای ثبت‌شده، نقش مهمی در شکل‌گیری رقابت قیمتی داشته، اما کسری عرضه لزوماً به افزایش قیمت منجر نشده و رفتار قیمتی هر محصول متأثر از شرایط اختصاصی عرضه و تقاضای آن بوده است.

۶. رافینیت

در هفته دوم آبان‌ماه ۱۴۰۵، رافینیت در بورس انرژی ایران توسط دو شرکت پتروشیمی بندر امام و پتروشیمی بوعلی سینا عرضه شد. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد هر یک از این شرکت‌ها یک‌هزار تن از این محصول را عرضه کرده‌اند؛ با این حال، هیچ‌گونه تقاضایی برای عرضه‌های انجام‌شده به ثبت نرسید. بر این اساس، کل حجم عرضه رافینیت، معادل ۲ هزار تن، بدون متقاضی باقی ماند و هر دو عرضه با مازاد کامل عرضه مواجه شدند. این وضعیت بیانگر نبود تقاضای مؤثر برای رافینیت در بورس انرژی ایران طی هفته مورد بررسی است.

شکل ۱۲. وضعیت عرضه و تقاضای رافینیت به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته دوم آبان ۱۴۰۵

مأخذ: بورس انرژی ایران.

همچنین، بررسی قیمت‌های پایه و وضعیت معاملات رافینیت در هفته دوم آبان‌ماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که به دلیل نبود تقاضا برای عرضه‌های هر دو شرکت پتروشیمی بندر امام و پتروشیمی بوعلی سینا، هیچ‌گونه معامله‌ای برای این محصول انجام نشده است؛ بنابراین، رقابت قیمتی نیز برای این عرضه‌ها موضوعیت نداشته است. در این میان، قیمت پایه رافینیت عرضه‌شده توسط هر دو شرکت ۱۴۹ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم تعیین شده بود. بر این اساس، بازار رافینیت در هفته مورد بررسی، در شرایط فقدان تقاضای مؤثر و بدون شکل‌گیری معاملات باقی ماند.

در مجموع، بازار رافینیت در هفته دوم آبان‌ماه ۱۴۰۵ با وجود عرضه مجموعاً ۲ هزار تن از سوی پتروشیمی بندر امام و پتروشیمی بوعلی سینا، به دلیل نبود تقاضای ثبت‌شده در هر دو عرضه، فاقد هرگونه معامله بود. در نتیجه، تمام حجم عرضه‌شده بدون متقاضی باقی ماند و رقابت قیمتی نیز شکل نگرفت. این وضعیت نشان‌دهنده ضعف تقاضای مؤثر و رکود کامل معاملات رافینیت در بورس انرژی طی هفته مورد بررسی است.

جمع‌بندی

بررسی معاملات شش گروه اصلی خوراک و محصولات میانی پالایشگاهی شامل نفتا، MTBE، آیزوفید، آیزوریسایکل، حلال‌های ۴۰۲، ۴۰۴، ۵۰۲ و ۵۰۳ و رافینیت در هفته دوم آبان‌ماه ۱۴۰۵، نشان‌دهنده ناهمگونی قابل‌توجه شرایط عرضه و تقاضا در بازار این محصولات است. در حالی که برخی محصولات با محدودیت عرضه و فشار تقاضا مواجه بوده‌اند، در بخش دیگری از بازار، نبود تقاضای مؤثر و عدم جذب عرضه‌های انجام‌شده به چشم می‌خورد. همچنین، بررسی رفتار قیمتی معاملات نشان می‌دهد که کسری عرضه در همه موارد به شکل‌گیری رقابت قیمتی منجر نشده و شدت رقابت، متناسب با شرایط اختصاصی هر محصول و عرضه‌کننده، تفاوت داشته است. در ادامه، وضعیت هر یک از این گروه‌های محصول به تفکیک بررسی می‌شود.

۱. نفتا

در هفته دوم آبان‌ماه ۱۴۰۵، هیچ‌گونه عرضه‌ای از نفتا در بورس انرژی ایران انجام نشد. بنابراین، در این هفته امکان ارزیابی وضعیت تقاضا، میزان پوشش نیاز بازار و رفتار قیمتی این محصول در بستر معاملات بورس انرژی فراهم نبود. تداوم عدم عرضه نفتا، از منظر دسترسی واحدهای مصرف‌کننده به یکی از خوراک‌های مورد نیاز زنجیره تولید هیدروکربن‌ها، موضوعی قابل توجه در رصد هفتگی بازار محسوب می‌شود.

۲. MTBE

بازار MTBE در هفته مورد بررسی با محدودیت عرضه و کسری قابل‌توجه در برابر تقاضای ثبت‌شده مواجه بود. عرضه ۴۰۰ تنی پتروشیمی شیمی‌بافت در مقابل تقاضای یک‌هزار و ۲۶۰ تنی قرار گرفت و بیش از ۶۸ درصد تقاضا بدون پوشش باقی ماند. با این حال، برخلاف وضعیت عرضه و تقاضا، فشار تقاضا به افزایش قیمت منجر نشد و محصول بدون رقابت و در سطح قیمت پایه ۳۹۸ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم معامله شد. این موضوع نشان می‌دهد که در هفته مورد بررسی، عدم‌توازن حجمی بازار MTBE با افزایش قیمت معاملاتی همراه نبوده است.

۳. آیزوفید

بازار آیزوفید در هفته دوم آبان‌ماه با نبود تقاضای مؤثر مواجه بود. پالایش نفت بندرعباس ۵ هزار تن از این محصول را عرضه کرد، اما هیچ تقاضایی برای آن به ثبت نرسید و در نتیجه، کل حجم عرضه‌شده بدون متقاضی باقی ماند. به دلیل انجام نشدن معامله، رقابت قیمتی نیز شکل نگرفت و قیمت پایه ۱۳۳ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم صرفاً به‌عنوان نرخ پیشنهادی عرضه‌کننده اعلام شد. این وضعیت بیانگر عدم جذب عرضه آیزوفید و ضعف سمت تقاضا در بازار این محصول طی هفته مورد بررسی است.

۴. آیزوریسایکل

بازار آیزوریسایکل در هفته دوم آبان‌ماه شرایطی دوگانه را تجربه کرد. از یک‌سو، عرضه‌های پالایش نفت بندرعباس و تهران با تقاضای قابل‌توجه و کسری عرضه همراه بودند؛ به‌گونه‌ای که بخش عمده‌ای از تقاضای ثبت‌شده در این دو عرضه تأمین نشد و فشار تقاضا به رقابت قیمتی مثبت و افزایش قیمت نهایی منجر شد. از سوی دیگر، عرضه ۲ هزار تنی پالایش نفت تبریز بدون ثبت تقاضا باقی ماند و معامله‌ای برای آن انجام نشد. بنابراین، بازار این محصول هم‌زمان با کمبود عرضه در برخی مبادی و نبود تقاضا در مبدأ دیگر مواجه بود؛ وضعیتی که تفاوت معناداری در رفتار معاملاتی و قیمتی عرضه‌کنندگان ایجاد کرد.

۵. حلال‌ها

بررسی معاملات حلال‌های پالایشگاهی نشان‌دهنده غلبه نسبی فشار تقاضا در بازار حلال‌های ۴۰۲، ۵۰۲ و ۵۰۳، در کنار نبود عرضه حلال ۴۰۴ است. در بازار حلال ۴۰۲، سه پالایشگاه اصفهان، بندرعباس و تبریز با کسری عرضه مواجه شدند، اما این عدم‌توازن در همه عرضه‌ها به رقابت قیمتی منجر نشد؛ به‌طوری‌که تنها عرضه‌های اصفهان و تبریز با افزایش قیمت نسبت به نرخ پایه همراه بودند و عرضه بندرعباس، با وجود کسری قابل‌توجه، بدون رقابت معامله شد. در مقابل، حلال‌های ۵۰۲ و ۵۰۳ پالایش نفت اصفهان نیز با کسری عرضه و عدم پوشش بخش قابل‌توجهی از تقاضا مواجه شدند و هر دو رقابت قیمتی مثبت را تجربه کردند؛ هرچند شدت رقابت در حلال ۵۰۳ محدودتر از حلال ۵۰۲ بود. همچنین، عدم عرضه حلال ۴۰۴ در این هفته، به معنای فقدان فعالیت معاملاتی این محصول در بورس انرژی بود. در مجموع، تفاوت رفتار قیمتی حلال‌ها نشان می‌دهد که میزان کسری عرضه به‌تنهایی تعیین‌کننده شدت رقابت نیست و حجم عرضه و شرایط تقاضا در هر عرضه نیز اهمیت دارد.

۶. رافینیت

بازار رافینیت در هفته دوم آبان‌ماه با رکود کامل معاملاتی مواجه بود. پتروشیمی بندر امام و پتروشیمی بوعلی سینا هر یک هزار تن از این محصول را عرضه کردند، اما هیچ تقاضایی برای عرضه‌های انجام‌شده به ثبت نرسید و در نتیجه، کل ۲ هزار تن عرضه‌شده بدون متقاضی باقی ماند. با توجه به نبود تقاضا و انجام نشدن معامله، رقابت قیمتی نیز شکل نگرفت و قیمت پایه هر دو عرضه در سطح ۱۴۹ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم باقی ماند. این شرایط بیانگر نبود تقاضای مؤثر و عدم جذب عرضه رافینیت در بورس انرژی طی هفته مورد بررسی است.

در مجموع، معاملات هفته دوم آبان‌ماه ۱۴۰۵ نشان‌دهنده ناهمگونی قابل‌توجه شرایط عرضه و تقاضا در بازار خوراک‌ها و محصولات میانی مورد بررسی است؛ به‌طوری‌که در برخی محصولات، از جمله MTBE، آیزوریسایکل و حلال‌های ۴۰۲، ۵۰۲ و ۵۰۳، تقاضای ثبت‌شده از حجم عرضه فراتر رفته و بخشی از نیاز بازار بدون پوشش باقی مانده است، در حالی که آیزوفید و رافینیت با نبود تقاضای مؤثر و عدم جذب عرضه مواجه بوده‌اند و برای نفتا و حلال ۴۰۴ نیز عرضه‌ای انجام نشده است. نکته قابل‌توجه آن است که کسری عرضه لزوماً به افزایش قیمت منجر نشده و رفتار قیمتی محصولات نیز متناسب با شرایط اختصاصی هر عرضه متفاوت بوده است؛ به‌گونه‌ای که برخی عرضه‌ها با وجود فشار تقاضا در سطح قیمت پایه معامله شدند، در حالی که در برخی دیگر رقابت قیمتی مثبت شکل گرفت. بر این اساس، وضعیت بازار در هفته مورد بررسی

از یک الگوی واحد پیروی نمی‌کند و ارزیابی شرایط تأمین خوراک واحدهای هیدروکربنی، مستلزم توجه هم‌زمان به حجم عرضه، میزان تقاضا، سطح پوشش نیاز بازار و رفتار قیمتی هر محصول و عرضه‌کننده است.

About us

The section of oil, gas and petro-chemistry is the up-most and first industrial vantage of the country and the pivot of the Economy of Iran. Regarding the importance of this section and the need for coordinating and organizing the most active people in the field of production and exporting oil, gas, and petrochemical products, some forethoughtful and job- makers in the private section of the country decided to come together to fight against the threats by using the opportunity of mass intelligence and potentials.

2023 Iranian Oil, Gas and Petrochemical products exports' association All Rights Reserved.

OPEX Publications

Website: http://www.opex.ir

Contact information: http://www.opex.ir/en/aboutus/contactus